

PLA D'ACOLLIDA
DE LLENGUA
I CULTURA CATALANA
A LA UNIVERSITAT
DE BARCELONA

NORMATIVES I DOCUMENTS

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

PLA D'ACOLLIDA DE LLENGUA
I CULTURA CATALANA
A LA UNIVERSITAT
DE BARCELONA

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ AL PLA D'ACOLLIDA	9
1.1. Justificació: els pilars de la política lingüística universitària.	9
1.2. Marc normatiu	10
1.3. Objectius	12
1.4. Destinataris	13
1.5. Actors	15
1.6. Antecedents de l'acollida lingüística i cultural . . .	17
1.6.1. L'espai europeu d'educació superior (Pla Bolonya) i l'acollida d'estudiants Erasmus	17
1.6.2. La intercomprensió de llengües romàniques en l'àmbit universitari.	18
1.6.3. El programa de formació lingüística per a estudiants refugiats sirians	20
1.6.4. Accions dutes a terme amb estudiants xinesos . . .	22
2. ANÀLISI DE LA SITUACIÓ.	23
2.1. Sobre els mecanismes d'informació i difusió dels usos lingüístics	23
2.1.1. Informació general	23
2.1.2. Informació personalitzada	25
2.2. Sobre els requisits d'acreditació lingüística	28
2.2.1. De l'alumnat de mobilitat	28
2.2.2. Del PDI de mobilitat	29
2.3. Sobre els usos lingüístics a la UB i als centres . . .	30

2.4.	Sobre els cursos, serveis i recursos per aprendre català	31
2.4.1.	Aprenentatge formal: cursos presencials i en línia	31
2.4.2.	Aprenentatge no formal	32
2.4.3.	Programa europeu OLS (Online Linguistic Support)	33
2.5.	Sobre els recursos per a estudiants de grups específics	35
2.5.1.	Personal investigador en formació	35
2.5.2.	Alumnat d'especialitat d'àrees de la salut	36
2.5.3.	Alumnat d'origen xinès	37
2.6.	Sobre els mecanismes de coordinació	38
2.6.1.	Comissió Interuniversitària de Formació i Acreditació Lingüístiques de Catalunya	38
2.6.2.	Generalitat de Catalunya	38
2.6.3.	Institut Ramon Llull	39
2.6.4.	Xarxa Vives d'Universitats	39
2.6.5.	Fundació Institut Confuci de Barcelona	40
3.	ACTUACIONS PREVISTES	41
3.1.	Informar i difondre els usos lingüístics.	41
3.1.1.	Informació general	41
3.1.2.	Informació personalitzada	43
3.2.	Establir requisits i recomanacions d'acreditació lingüística.	46
3.2.1.	De l'alumnat de mobilitat i d'estada temporal	46
3.2.2.	Del PDI de fora de l'àrea lingüística catalana que vol concursar a la UB	47
3.3.	Garantir l'aplicació de la normativa sobre usos lingüístics als centres	48

3.4. Ampliar l'oferta de cursos, serveis i recursos per aprendre català	48
3.4.1. Aprenentatge formal: cursos presencials i en línia	48
3.4.2. Aprenentatge no formal	50
3.4.3. Proposta de fases en l'oferta de cursos, recursos i serveis per aprendre català.	51
3.4.4. Programa europeu OLS (Online Linguistic Support)	53
3.5. Oferir recursos a l'alumnat de grups específics . .	53
3.5.1. Personal investigador en formació	53
3.5.2. Alumnat d'especialitat d'àrees de la salut	54
3.5.3. Alumnat d'origen xinès	55
3.6. Col·laborar i coordinar-se amb organismes institucionals	56
3.6.1. Comissió Interuniversitària de Formació i Acreditació Lingüístiques de Catalunya	56
3.6.2. Generalitat de Catalunya	57
3.6.3. Institut Ramon Llull	57
3.6.4. Xarxa Vives d'Universitats	58
3.6.5. Fundació Institut Confuci Barcelona	58
 4. PERSONAL I GRUPS DE TREBALL	 59
 5. CALENDARI D'IMPLANTACIÓ I COMISSIÓ DE SEGUIMENT	 64
 6. TAULA D'ABREVIACIONS	 66

I. INTRODUCCIÓ AL PLA D'ACOLLIDA

I.1. Justificació: els pilars de la política lingüística universitària

La Universitat de Barcelona ha assumit el compromís de combinar la internacionalització de la institució i dels membres que en formen part amb la preservació i promoció de la llengua catalana, que n'és la llengua pròpia i oficial, tal com preveuen l'Estatut i el Reglament d'usos lingüístics. La dinàmica creixent de la mobilitat internacional a la Universitat, que actualment situa en més de quinze mil els membres de la comunitat universitària d'origen estranger, així com l'augment dels tipus d'acords, països i institucions amb els quals se signen convenis de mobilitat, posa de manifest la necessitat de dissenyar un procés acurat d'acollida lingüística i cultural. Aquesta acollida lingüística ha de fer possible la incorporació a la vida acadèmica dels membres de la comunitat universitària procedents de fora del domini lingüístic català i harmonitzar el compromís d'internacionalització amb la preservació dels drets lingüístics de la comunitat local.

Per poder complir tots dos objectius cal, d'entrada, disposar d'un recompte acurat de la mobilitat entrant a fi de conèixer-ne el volum, com també el perfil acadèmic i les necessitats lingüístiques; en segon lloc, elaborar materials informatius adaptats a cada perfil i disposar dels circuits necessaris per garantir la correcta tramesa d'informació; final-

ment oferir un catàleg de serveis i recursos per aprendre català adaptat a les necessitats d'aquests destinataris.

El Pla de dinamització lingüística (1990) preveia l'oferta de formació lingüística adaptada als tres col·lectius universitaris (alumnat, PAS i PDI) sense adreçar-se de manera específica a l'alumnat de mobilitat internacional. En el moment que la mobilitat entrant es consolida, els Serveis Lingüístics aproven un procediment (2008), d'acord amb la Unitat d'Organització i Qualitat, per sistematitzar l'acollida lingüística i cultural dels estudiants de mobilitat internacional. Mitjançant aquest procediment, s'han implementat accions encaminades a informar els estudiants internacionals que fan una estada temporal a la UB sobre la situació sociolingüística i proporcionar-los un paquet de recursos d'aprenentatge de català adaptats a les seves necessitats. Aquestes actuacions també apareixen en els diferents plans de llengües (2010-2020).

Amb la voluntat de consolidar, adaptar i ampliar aquestes accions, i per donar resposta a les necessitats sorgides del volum de membres de la comunitat universitària de fora de l'àrea de parla catalana, el vicerector de Relacions Institucionals, Comunicació i Política Lingüística i el delegat del rector per a la política lingüística i publicacions impulsen l'aprovació d'aquest Pla d'acollida de llengua i cultura catalana a la Universitat de Barcelona.

1.2. Marc normatiu

La Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística, estableix que el Govern i les universitats han d'estimular el coneixement i l'ús del català en tots els àmbits de l'activitat univer-

siatària i fomentar-ne l'aprenentatge entre tots els membres de la comunitat universitària (article 22.2). La Llei 1/2003, de 19 de febrer, d'universitats, estableix el català com a llengua pròpia i d'ús normal a les universitats a Catalunya (article 6.1) i la seva oficialitat, juntament amb la del castellà (article 6.2). També fixa la necessitat de garantir que la incorporació de nous membres a la comunitat universitària no alteri els usos lingüístics docents normals i el procés de normalització lingüística de les universitats (article 6.5).

L'Estatut de la Universitat de Barcelona defineix el català com la llengua pròpia i oficial (article 6.1) i considera que tant el català com el castellà, com a llengües oficials a Catalunya, s'han d'utilitzar d'acord amb les disposicions sobre política lingüística (article 6.2).

El Reglament d'usos lingüístics de la UB estableix la necessitat d'informar sobre la política lingüística a tots els membres de la comunitat universitària, també a aquells que s'hi integren per via d'un intercanvi temporal (article 5.5), i la responsabilitat de la institució de facilitar l'aprenentatge i l'ús de la llengua catalana a tot l'alumnat i el personal docent procedent de fora del domini lingüístic català (article 5.6).

L'exigència de coneixements lingüístics del PDI es recull en les lleis 1/1998 i 1/2003 i es desenvolupa en el Decret 128/2010, de 14 de setembre, sobre l'acreditació del coneixement lingüístic del professorat de les universitats del sistema universitari de Catalunya, i als articles 147.4e i 150.3e de l'Estatut de la UB. També es remet a l'Acord de 10 d'octubre de 2006 de la Comissió de Política Lingüística.

Pel que fa a la necessitat que l'alumnat de mobilitat internacional tingui coneixements lingüístics, l'Acord de 2 de febrer de 2006 de la Comissió de Política Lingüística de la

UB especifica que els estudiants procedents de fora de l'àrea lingüística catalana tenen els mateixos drets i deures que els estudiants locals pel que fa a l'ús de les llengües. A més, l'Acord de 2 de febrer de 2016 de la Comissió de Política Lingüística fixa el criteri de demanar l'acreditació de nivell B1 de català, castellà o anglès, en funció de l'ús real de les llengües en cada centre i, en el cas del català i el castellà, per la seva proximitat lingüística i possibilitat d'intercomprensió entre llengües romàniques, complementar el requisit d'acreditació del nivell B1 en una d'elles i amb el de l'A1 en l'altra.

La Normativa de mobilitat internacional d'estudiants de la Universitat de Barcelona, aprovada el 14 de juny de 2017 pel Consell de Govern, recull la necessitat d'acreditar un coneixement «adequat» o «suficient» de català, castellà o la llengua de docència de l'ensenyament, segons el que s'estableixi en el programa o conveni subscrit. Aquesta concreció dels requisits d'acreditació lingüística de l'alumnat de mobilitat entrant és, doncs, menys restrictiva que l'Acord de 2016 de la Comissió de Política Lingüística.

Finalment, el 30 de juny de 2021 els rectors de l'Associació Catalana d'Universitats Públiques signen un compromís contra la crisi educativa i acorden que el català sigui, de manera plena i efectiva, llengua vehicular de la docència universitària.

1.3. Objectius

- Compatibilitzar l'arribada d'alumnat i professorat de mobilitat amb la realitat d'usos i drets lingüístics de la comunitat universitària.

- Informar sobre la situació sociolingüística i els usos lingüístics de la UB i del país.
- Garantir que la informació sobre requisits lingüístics per estudiar i treballar a la UB és transparent i coherent amb les dades de la llengua de la docència de cada centre.
- Incentivar l'aprenentatge de català virtual i presencial abans de l'arribada.
- Oferir un paquet de recursos i serveis per aprendre català que permeti a l'alumnat i a la resta de comunitat universitària de mobilitat d'acreditar coneixements de català abans de l'inici de les classes i incorporar-se a la vida acadèmica en un període de temps curt.
- Oferir recursos i serveis, i un pla d'acompanyament perquè el PDI a qui correspon d'acord amb la normativa vigent compleixi els requisits de coneixement i acreditació de llengua catalana.
- Difondre els recursos i serveis que s'ofereixen a la UB per aprendre català.
- Involucrar els òrgans de govern, les comissions de dinamització lingüística dels centres, en el marc de la Xarxa de Dinamització Lingüística, i la comunitat universitària en general en l'acollida lingüística d'alumnat de mobilitat i de PDI de fora de l'àrea lingüística catalana.

1.4. Destinataris

La voluntat del Pla d'acollida és donar resposta a les necessitats sorgides del nombre creixent de membres de la comunitat universitària de fora de l'àrea de parla catalana i, per tant, s'orienta a tots els estudiants i membres del PAS i del

PDI de mobilitat. No obstant això, la complexitat de la mobilitat a la UB obliga a fixar uns destinataris preferents de les actuacions:

- *Alumnat de mobilitat internacional i d'estada temporal.* Aquests estudiants fan una estada a la UB d'un o dos semestres per cursar un grau, màster o doctorat en el marc d'algun programa o conveni de mobilitat. El procés d'arribada és força homogeni i el gestiona l'oficina de Mobilitat i Programes Internacionals (OMPI). Els programes d'intercanvi són Erasmus+, Global Faculty UB, Global Mobility UB, Grup Coïmbra, Study Abroad i d'altres. També s'integren en aquest grup els estudiants que fan sol·licituds individuals (no perceben cap beca) per fer una estada temporal a la UB i l'arribada dels quals es fa mitjançant l'OMPI. Actualment suposen entre 1.500 i 2.000 estudiants per curs.
- *Alumnat de mobilitat de grau o màster de fora del domini lingüístic català.* Aquest grup inclou un perfil molt més heterogeni. S'hi troben tots aquells estudiants de grau, màster o doctorat que es matriculen a la UB, normalment per cursar els estudis sencers, però no ho fan com a estudiants de cap programa de mobilitat. La seva arribada es fa directament a la secretaria de cada centre i no tenen cap contacte previ amb l'OMPI. Hi poden haver estudiants de nacionalitat espanyola i de fora del domini lingüístic català, i estudiants d'altres nacionalitats. Numèricament, són molt importants: 3.000 en graus (suposen el 6,8 % de la matrícula), 3.000 en màsters (41,6 % de la matrícula) i 4.000 més en programes de doctorat o postgrau.

- *PDI de fora del domini lingüístic català que vol concursar a la UB.* També n'és destinatari el PDI de fora del domini lingüístic català que hagi de complir els mateixos criteris i requisits que el professorat local a l'hora de participar en ofertes públiques de llocs de treball o en qualsevol procés de selecció, en general.

1.5. Actors

Òrgans i càrrecs de govern

- Rectorat
- Vicerectorat de Relacions Institucionals, Comunicació i Política Lingüística
- Vicerectorat de Política d'Internacionalització
- Vicerectorat de Política Acadèmica i Qualitat
- Vicerectorat de Personal Docent i Investigador
- Vicerectorat d'Estudiants i Participació
- Vicerectorat de Doctorat i Personal Investigador en Formació
- Vicerectorat de Relacions Laborals
- Gerència
- Direcció General del Grup UB
- Delegat del rector per a la política lingüística i publicacions
- Deganats de tots els centres
- Comissions de dinamització lingüística de tots els centres
- Comissió de Política Lingüística
- Altres comissions delegades del Consell de Govern

- Escola de Doctorat
- Direcció de l'Àrea d'Internacionalització i Estudiants
- Direcció de l'Àrea d'Organització i Recursos Humans
- Direcció de l'Àrea de Suport Academicodocent

Unitats administratives i transversals

- Formació de PAS
- Gabinet Tècnic del Rectorat
- Gestió Acadèmica
- Institut de Desenvolupament Professional (ICE-IDP)
- Mobilitat i Programes Internacionals
- Oficines de relacions internacionals dels centres
- Personal Acadèmic
- Secretaries d'estudiants i docència dels centres
- Servei d'Atenció a l'Estudiant
- Serveis Lingüístics

Comissió Interuniversitària de Formació i Acreditació Lingüístiques de Catalunya

Generalitat de Catalunya

- Departament de Recerca i Universitats
 - Comissió de Política Lingüística del Consell Interuniversitari de Catalunya
 - Direcció General d'Impacte Territorial i Social del Coneixement
 - Oficina de Política Lingüística
- Departament de Cultura
 - Secretaria de Política Lingüística

Institut Ramon Llull

• Lectorats de català a l'exterior

Xarxa Vives d'Universitats

Fundació Institut Confuci de Barcelona

1.6. Antecedents de l'acollida lingüística i cultural

1.6.1. *L'espai europeu d'educació superior (Pla Bolonya) i l'acollida d'estudiants Erasmus*

A partir de la dècada dels noranta del segle passat, a les universitats catalanes es va produir un increment important de la mobilitat interuniversitària com a conseqüència de la generalització dels programes d'intercanvi europeus. En aquest nou context, les universitats, i concretament els seus serveis lingüístics, van començar a desenvolupar una nova línia d'actuació per fer compatible l'estada d'aquest alumnat amb el fet que el català és la llengua pròpia i la més utilitzada en la docència: l'acollida lingüística dels estudiants d'intercanvi.

Els programes d'acollida lingüística ràpidament van anar convergint cap a la idea que havien de fer possibles dos objectius: *a)* que l'adaptació d'aquests estudiants a la realitat sociolingüística de les universitats catalanes els garantís una estada profitosa, tant en el vessant acadèmic i cultural com en el personal, i *b)* que la presència d'aquests estudiants no suposés impediments per augmentar o mantenir l'oferta de classes en català a les universitats, d'acord amb el que exigeix l'article 6.5 de la Llei d'universitats de Catalunya.

Així doncs, el programa d'acollida lingüística es va iniciar amb dues grans línies estratègiques: informar sobre la situa-

ció sociolingüística de Catalunya en general i de les universitats catalanes en particular, i oferir diferents possibilitats d'aprenentatge de llengua catalana específiques per a aquest alumnat. Les actuacions es duïen a terme en dues fases: en primer lloc, oferir recursos informatius i formatius abans que els estudiants d'intercanvi arribessin a Catalunya i, en segon lloc, proporcionar-los més informació i més eines per a l'aprenentatge de la llengua un cop ja havien començat la seva estada d'estudis a les universitats.

A les universitats catalanes de l'inici del segle XXI calia, doncs, dur a terme un programa d'acollida que tingués com a objectiu general capacitar lingüísticament els estudiants internacionals per poder assistir a classes impartides en llengua catalana. En definitiva, un programa d'intercanvi que no hagués previst mesures per integrar els estudiants d'intercanvi a les universitats hauria estat del tot inadequat.

1.6.2. La intercomprensió de llengües romàniques en l'àmbit universitari

La intercomprensió de llengües romàniques va ser experimentada en l'àmbit universitari per la professora Claire-Blanche Benveniste a la Universitat d'Ais de Provença. L'objectiu era que estudiants parlants d'una altra llengua romànica adquirissin coneixements receptius de llengua francesa a fi de poder seguir les classes impartides en aquesta llengua en l'àmbit universitari. Es treballaven la comprensió escrita i la comprensió oral per davant de les competències productives.

A la UB es van fer assajos diversos: des de cursos d'aprenentatge simultani de llengües romàniques a l'Escola d'Idio-